

Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere çocukların yer değiştirmesi ile ilgili uyuşmazlıkların önlenmesi ve çözümleri hakkında verdiği Tavsiye Karar CM/Rec(2015)4

(11 Şubat 2015’de yapılan 1219. Bakan Yardımcıları toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından Kabul edilmiştir.)

Avrupa Konseyi Tüzüğü Madde 15.b hükümleri kapsamında Bakanlar Komitesi,

Avrupa Konseyinin amacının hukuki konularda ortak kuralların benimsenmesinin desteklenmesi aracılığıyla üyeleri arasında daha güçlü birliğin sağlanması olduğunu göz önünde bulundurarak;

4 Kasım 1950 tarihli (ETS No.5) İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin özellikle Madde 8 (özel hayat ve aile hayatına saygı hakkı) ile ilgili içtihadını göz önünde bulundurarak;

20 Kasım 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeyi dikkate alarak ve çocuğun yüksek yararının bu Sözleşme kapsamında Madde 3 uyarınca çocuklarla ilgili tüm konularda öncelik teşkil ettiğini ve çocuğun her iki ebeveyniyle de temasını sürdürme hakkına bu Sözleşmenin 9. Maddesi uyarınca saygı duyulacağını kabul ederek;

25 Ocak 1996 (ETS No. 160) tarihli Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi ve özellikle çocuğun usuli hakları ve adli makamların rolüne ilişkin hükümlerini ve 15 Mayıs 2003 (ETS No. 192) tarihli Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesini hatırlatarak;

Milletlerarası Özel Hukuk hakkında yapılan Lahey Konferansında 19 Ekim 1996 tarihinde kabul edilen Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Sözleşmeyi hatırlatarak;

Velayet sorumluluğu hakkında üye Devletlere iletilen Tavsiye Kararı Rec(84)4 ve özellikle ebeveynlerin evlilik birliğinin bozulması veya ayrılma durumunda ebeveyn sorumluluklarının paylaşılmasını öngören İlke 6’yı hatırlatarak;

Üye Devletlere iletilen aile arabuluculuğuna ilişkin Tavsiye Kararı Rec(98)1 hatırlatarak;

Ailenin Uluslararası Yer Deęiřtirmesine İlişkin 25 Mart 2010 tarihli Washington Bildirisini dikkate alarak;

17 Kasım 2010 tarihli çocuk dostu adalete ilişkin kılavuzları ve özellikle çocuğun dinlenilmesi ve görüşlerini ifade etmesiyle ilgili hakka dair hükümleri hatırlatarak;

Çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili durumlar hakkında üye Devletlere yönlendirme sağlama isteğiyle;

Çocuk kaçırma oranlarının azaltılması amacıyla çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili uyuşmazlıkların önlenmesi ve çözülmesi konusunu teşvik etme isteğiyle,

Üye Devletlerin bu Tavsiye Kararın ekinde bulunan ilkeleri uygulamak amacıyla gerekli gördükleri tüm tedbirleri almalarını ve güçlendirmelerini tavsiye eder.

Tavsiye Karar CM/Rec(2015)4 Eki**İLKELER****Tanımlar**

Bu Tavsiye Karar ve ilkeleri kapsamında:

- a. "Çocuk", çocuğun tabi olduğu iç hukuka göre reşit olma yaşı daha erken değilse 18 yaşın altındaki tüm bireyleri ifade eder;
- b. "Çocuğun yer değiştirmesi" çocuğun mutlak ikamet yerindeki değişikliği ifade eder;
- c. "Yetkili makam" çocuğun mutlak ikamet yerini etkileyen ve yasal olarak bağlayıcı karar verme yetkisi bulunan yargı organını veya idari birimi ifade eder;
- d. "Temas" kısıtlı süre kalma, görüşme, herhangi bir şekilde iletişim kurma ve bilgi teminini ifade eder;
- e. "Ebeveynler" iç hukuk uyarınca çocuğun ebeveyni sayılan kişileri ifade eder;
- f. "Velayet sorumluluğu bulunan diğer hamiller" ebeveynlere ek olarak veya onların yerine velayet sorumluluğu bulunan kişileri ifade eder;
- g. "Velayet sorumluluğu" çocuğun evrilen yeterlilikleri doğrultusunda çocuğun refahını ve haklarını korumayı ve desteklemeyi amaçlayan görevler, haklar ve yetkiler toplamını ifade eder.

Kapsam

Bu Tavsiye Karar, Üye Devletin yetki sınırları içinde (İlke 7'ye tabi) veya yurtdışında çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili bir anlaşmazlığın veya bu yönde bir ihtimalin söz konusu olduğu durumlarda uygulanır.

Bu Tavsiye Karar özellikle çocuğun yer değiştirmesi sonucu ebeveynleri veya ebeveyn sorumluluğu bulunan diğer hamillerle temasını kaybedebileceği veya temasının ciddi biçimde sekteye uğrayabileceği durumlarda uygulanır.

Genel ilkeler

1. İç hukuk, çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili olarak aşağıdakileri sağlamalıdır:
 - a. Uyuşmazlıkların önlenmesi ve çözülmesi amacıyla yeterli düzeyde hukuki belirlilik sağlamak;
 - b. Münferit uyuşmazlıkların tatmin edici düzeyde çözülmesi için yeterli esnekliği sağlamak;
 - c. Dostane anlaşmalara varılmasını desteklemek.

Çocuğun Hakları

2. Çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili konularda anlaşmaya varma ve uyuşmazlıkların çözülmesi anlamında çocuğun yüksek yararı öncelik teşkil edecektir.
3. Çocuk, önerilen yer değiştirme konusunda bilgilenme, kendisine danışılma ve görüşlerini ifade etme hakkına sahiptir. Çocuğun yaşı ve olgunluk derecesi doğrultusunda çocuğun görüşlerine gereken önem verilmelidir.

Uyuşmazlıklardan kaçınma

4. Çocuğun yer değiştirmesi veya bunun sonuçlarıyla ilgili uyuşmazlıklardan kaçınmaya yönelik tedbirler uygulamada olmalıdır. Bu tedbirler arasında aşağıdakiler bulunabilir:

- Ebeveynleri veya ebeveyn sorumluluğu bulunan diğer hamilleri yer değiştirmeye ilgili ön ihtar, süre ve coğrafi sınırlar gibi konularda mutabık kalarak çocukla ilgili gelecekte olabilecek muhtemel yer değiştirme konusunda düşünmeye teşvik eden hükümler;
- Çocuğun mutata ikamet yerini değiştirmeyi öneren kişinin, tek taraflı yer değiştirmelerden kaçınmak amacıyla diğer ebeveyni veya velayet sorumluluğu bulunan diğer hamili önerilen yer değiştirme öncesinde ve belirli zaman dilimlerinde yazılı olarak bilgilendirmesi gerektiğine ilişkin tebligata dair kurallar;
- Ebeveynlerin ve ebeveyn sorumluluğu bulunan diğer hamillerin anlaşmaya varması konusunda yardımcı olmak üzere sunulan tavsiye, danışmanlık ve arabuluculuk hizmetleri (kamusal veya özel).

Uyuşmazlık çözümü

- 5.** İlke 6'ya hâlel getirmeksizin yetkili makama başvurma durumunda kalmadan anlaşmaya varmak amacıyla uyuşmazlık çözümünde alternatif yollar desteklenmelidir.
- 6.** Ebeveynler veya ebeveyn sorumluluğu bulunan diğer hamiller çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili çözümlenememiş bir anlaşmazlığı karar verilmesi için yetkili makama götürme hakkına sahiptir.
- 7.** Anlaşmaya varılmadığında, iç hukukun öngördüğü durumlar dışında çocuğun mutata ikamet yeri yetkili makamın kararı olmaksızın değiştirilmemelidir.
- 8.** Yer değiştirmeye ilgili uyuşmazlıkların çözümünde yetkili makam tüm ilgili faktörlerin göz önünde bulundurulmasını sağlamalıdır ve münferit vakayla ilgili durumlara uygun olan şekilde her bir faktöre bu şekilde gereken önem verilmelidir. Konuyla ilgili inceleme yaparken çocuğun yüksek yararına odaklanılır.
- 9.** Yetkili makamın kararı, çocuğun mutata ikamet yerinin değişmesi lehine veya aleyhine bir varsayım olmaksızın verilmelidir.
- 10.** Çocuğun yer değiştirmesiyle ilgili uyuşmazlıklarda vakit özellikle çocuk açısından çok önemli olduğu için, Üye Devletler uyuşmazlıkların yetkili makam tarafından mümkün olduğunca kısa sürede çözülmesini sağlamalıdır.
- 11.** Çocukların uluslararası yer değiştirmesiyle ilgili vakalarda Üye Devletlerin yetkili yargı makamları arasında doğrudan iletişimin kolaylaştırılması konusu ele alınmalıdır.